

Preventie vrouwelijke genitale verminking door de Jeugdgezondheidszorg in Nederland

Tosca Hummeling, projectleider
GGD Nederland

Jeugdgezondheidszorg (JGZ)

JGZ in NL valt onder verantwoordelijkheid gemeenten.

Wat doet de JGZ:

- Vaccinatie van kinderen tegen ziekten, bv polio
- Opsporen van gezondheidsproblemen, bv hartafwijkingen
- Opsporen van andere problemen die de ontwikkeling van het kind kunnen bedreigen, bv kindermishandeling
- Doorverwijzen naar de juiste instanties
- Preventie van problemen door het geven van voorlichting, bv meisjesbesnijdenis

Bereik van de JGZ: 90-95% kinderen 0-19 jaar

Pijlers van de preventieve aanpak van VGV in NL

1. Individuele voorlichting aan ouders door medisch professional Uitvoering 'Standpunt' door JGZ
2. Collectieve voorlichting aan ouders door getrainde sleutelpersonen van migrantenzelforganisaties
3. Collectieve voorlichting aan asielzoekers/ouders door medisch professional en bij voorkeur ook sleutelpersoon
4. Ketensamenwerking

Status van het 'Standpunt VGV voor JGZ'

Standpunt: practise based i.t.t. Richtlijn: evidence based

Gemaakt in samenwerking met partners uit het veld:
beroeps- en branche-organisaties zijn akkoord met inhoud

JGZ verbindt zich aan Richtlijnen/Standpunten

Inspectie Gezondheidszorg toetst op uitvoering

Standpunt beschrijft wat wanneer te doen

Contactmomenten VGV bij JGZ

- Huisbezoek/intakebezoek: geboorteland ouders noteren
- 4 weken
- 18 maanden
- 3 jaar en 9 maanden
- 5 jaar
- 10 jaar
- 2^e klas vo

Inzet is voorkomen van VGV door in gesprek te gaan met ouders

Het gesprek over VGV heeft als doelen:

- duidelijk maken dat VGV een normaal onderwerp van gesprek en voorlichting is in de contacten met JGZ-team
- voorlichting geven over de gezondheidsrisico's van VGV
- duidelijk maken dat VGV verboden is in Nederland en meegeven van de 'Verklaring tegen meisjesbesnijdenis'
- signaleren, steun bieden en zorgen dat er hulp geboden wordt aan besneden meisjes
- inschatten van het risico van dit meisje op dit moment

Bij twijfelachtig of reëel risico actie ondernemen.

Gespreksvoering

- Motiverende gespreksvoering
- Receptenboek mogelijk noch wenselijk
- Communicatieve vaardigheden arts en verpleegkundige belangrijk. Niet lastiger dan andere gevoelige onderwerpen
- Open en actief aankaarten bij het eerste contact met een risicogezin, emotionele lading gaat er dan af
- Eventueel gecertificeerde (liefst vrouwelijke) tolk met ervaring met het onderwerp
- Niet overvragen, wel doorvragen

Risicofactoren

- Land van herkomst van moeder is een risicoland
- Land van herkomst van vader is een risicoland
- Moeder van het meisje is besneden
- Zusjes zijn besneden
- Partner/directe familieleden positief over besnijdenis
- Omgevingsdruk
- Regelmatig (familie)bezoek buitenland
- Gezin is niet of slecht geïntegreerd

Risicotaxatie en -registratie

- Geen risico
- Twijfelachtig risico
- Reëel risico
- Vermoeden uitgevoerde VGV
- Vastgestelde VGV

Registratie van bevindingen in digitaal kinddossier

Mogelijke acties bij gesignaleerd risico

- Extra contactmoment:
 - ❖ voorlichting over gezondheidsrisico's vgv
 - ❖ voorlichting over het vrouwelijk lichaam en verschil tussen besneden/onbesneden vrouw
 - ❖ voorlichting over de wet in Nederland
 - ❖ empoweren bij familiedruk
 - ❖ beide ouders uitnodigen
- In contact brengen met sleutelpersoon uit eigen gemeenschap
- Advies vragen bij AMK
- Melding bij AMK
- ...

Samenwerking

Met wie:

- Verloskundigen
- Gynaecologen
- Onderwijs
- AMK
- Raad voor de Kinderbescherming
- Politie
- ...

Bij voorkeur lokaal multidisciplinair team voor bespreken casussen en nieuwe ontwikkelingen

Beschikbare instrumenten

- 'Standpunt preventie VGV voor JGZ' met stroomdiagram
- E-learning voor JGZ (en andere professionals)
- Trainingen aandachtsfunctionarissen
- Gesprekstrainingen Pharos
- Voorlichtingsmateriaal voor doelgroep
 - ❖ folder voor doelgroep (5 talen)
 - ❖ signaleringswijzer onderwijs
 - ❖ verklaring tegen meisjesbesnijdenis (7 talen)
 - ❖ Fatwa
 - ❖ voorlichtingsdvd voor asielzoekerscentra
- Handvatten voor beleid
- Handvatten voor registratie
- Meldcode kindermishandeling

Succesfactoren (1)

Algemeen

- Cijfers risicomeisjes
- Financiering door ministerie van VWS, rol staatssecretaris

Professionals

- Gebruik beroepsorganisaties
- Toetsing door Inspectie voor Gezondheidszorg
- Inbedden VGV in beleid, protocollen en meldcodes kindermishandeling
- Inbedden VGV in onderwerp Gezondheidsbevordering van allochtonen
- E-learning om professionals te bereiken
- Verbeteren gesprekstechnieken: motiverende gespreksvoering
- Samenwerking professionals en sleutelpersonen
- Alle partners in de keten trainen (doorverwijzen!)

Succesfactoren (2)

Media

- Media gebruiken voor agendasetting (zie ook knelpunten)

Doelgroep

- Sleutelpersonen gebruiken uit doelgroep: dappere 'innovators'
- Zowel vrouwen, mannen als jongeren en religieuze leiders bereiken
- Samenwerking professionals en sleutelpersonen

Knelpunten (1)

Algemeen

- Geen harde cijfers, dit bemoeilijkt agendering en financiering
- Geen harde cijfers, hoe meet je het effect?
- Handhaving is lastig, nog geen veroordelingen
- Vragen media over handhaving en cijfers
- Balans tussen stelling nemen en het gesprek aangaan

Professionals

- VGV is relatief klein onderwerp, hoe krijg je professionals en beleidsmakers in beweging
- Rol van onderwijs nog onderbelicht
- Agendering VGV bij huisartsen is lastig
- Risicotaxatie is lastig: sociaal wenselijke antwoorden
- Knip tussen preventie/zorg enerzijds en handhaving/onderzoek anderzijds

Knelpunten (2)

- Beter definiëren rol sleutelpersonen
- Hoe sleutelpersonen beter te faciliteren/financieren
- Decentrale financiering van sleutelpersonen??
- VGV kan onderdeel zijn van integratieproblematiek, schulden, huiselijk geweld, gezondheidsproblemen enz binnen een gezin: multiprobleem
- Religieuze leiders spreken zich onvoldoende uit
- Te weinig aandacht voor problemen besneden vrouwen
- Voorlichting asielzoekers: prioriteren

Digitaal beschikbaar voor u:

- 'Standpunt' met stroomdiagram(NL)
- E-learning www.vgv.ggd.nl
- 'Mijn ouders zeggen nee' (NL en FR)
- 'Verklaring tegen meisjesbesnijdenis' (NL en FR)
- Factsheet (NL)
- Handvatten voor registratie in digitaal kinddossier

- Fatwa (NL en FR) via www.meisjesbesnijdenis.nl
- Signaleringswijzer onderwijs (NL) via www.meisjesbesnijdenis.nl

- Dvd (enkele exemplaren beschikbaar)

www.vgv.ggd.nl

Uw loginnaam: 98765432130

Uw wachtwoord: K7JXSGNQ

Uw loginnaam: 17171717000

Uw wachtwoord: 9Q7J3HMU

Bedankt voor uw aandacht!